

Gyógyszerészhallgatók társadalmi összetétele a két világháború között

MAGOS GERGELY

GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETI NYÁRI EGYETEM

SZEGED

2015.07.10

Az adatfelvétel és az adatbázis

ELTE Levéltár:

- A BTK beiratkozási anyakönyvei

SZTE Levéltára:

- Orvostudományi kar anyakönyvei
- Természettudományi kar anyakönyvei
- Egyetemi évkönyvek

Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem: 2363 fő

Szegedi Horthy Miklós Tudományegyetem: 1195 fő

3558 fő - „teljes populáció” - 1920-1944

Adatbázis fontosabb adatai

Hallgató által felvitt adatok

- Személyi adatok: név, születés helye és éve, felekezet, lakóhely
- Iskolai végzettségre vonatkozó adatok
- Apa (vagy gyám): Neve, lakhelye és foglalkozása
- Teljesített tárgyak, és érdemjegyek
- Egyéb: katonasággal és ösztöndíjjal kapcsolatos adatok

Gyógyszerészképzés

1912. évi képzési reform:

- Érettségi + 2 év gyakornoki idő + 3 év segédi idő
- 2 év egyetem: bölcsészkar + orvosi kar
- approbációs (ún. feljogosító) vizsga (1914)

1920: Numerus Clausus a gyógyszerészeknél

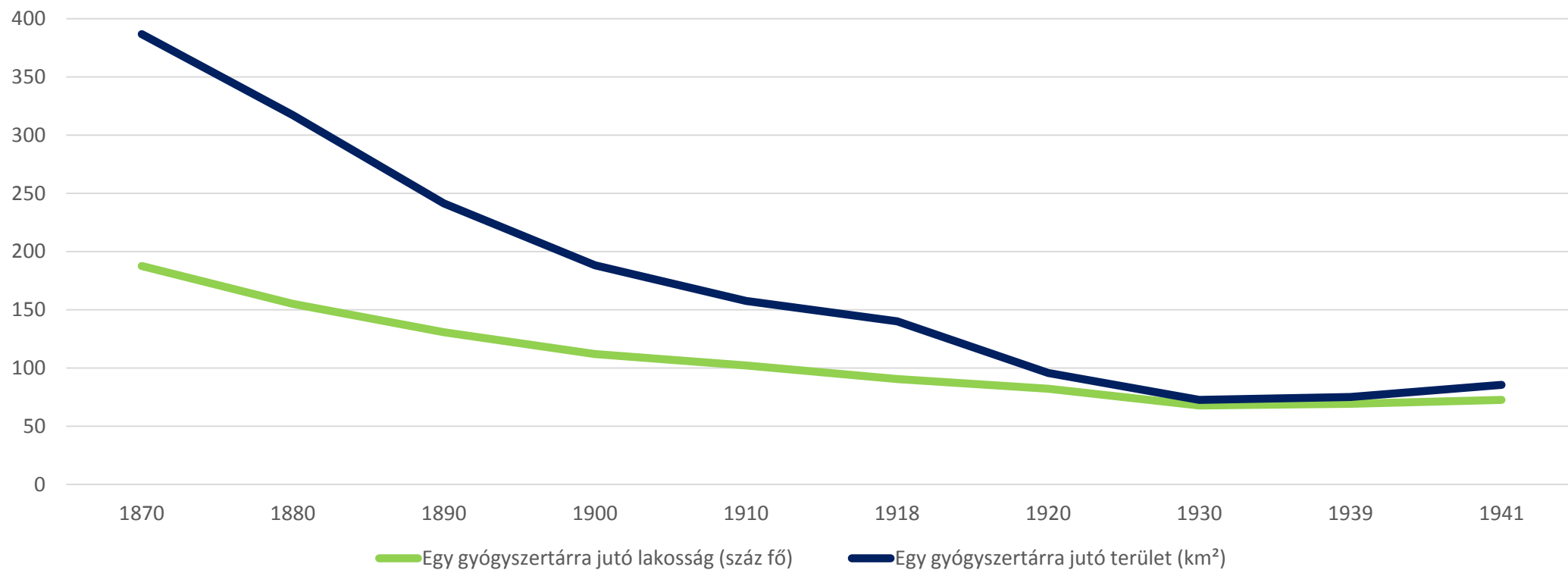
- Numerus Clausus Bizottság (Gyógyszerészgyakornoki Kijelölő Bizottság)
- Hallgatók számának korlátozása

1940: A gyakornoki rendszer megszüntetése

- Érettségit követően bárki jelentkezhetett az egyetemre
- Négy éves egyetemi képzés

Magyarország gyógyszerhárral való ellátottsága

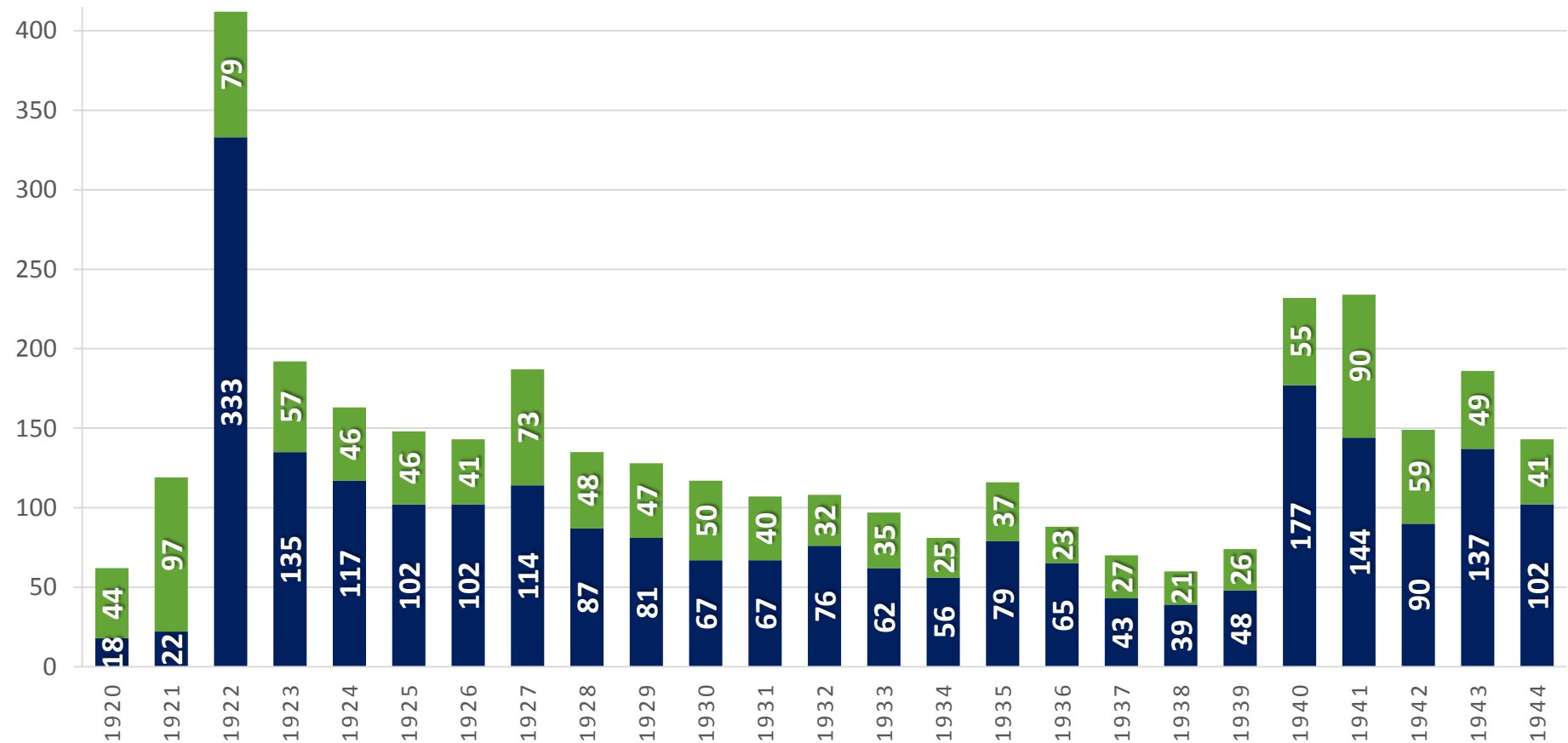
Forrás: Kempler Kurt: A magyarországi gyógyszerészet a századfordulón; gyógyszerészi évkönyvek és almanachok)

Hallgatók létszáma

Budapest
2363 fő
(67%)

Szeged
1195 fő
(33%)

Életkor

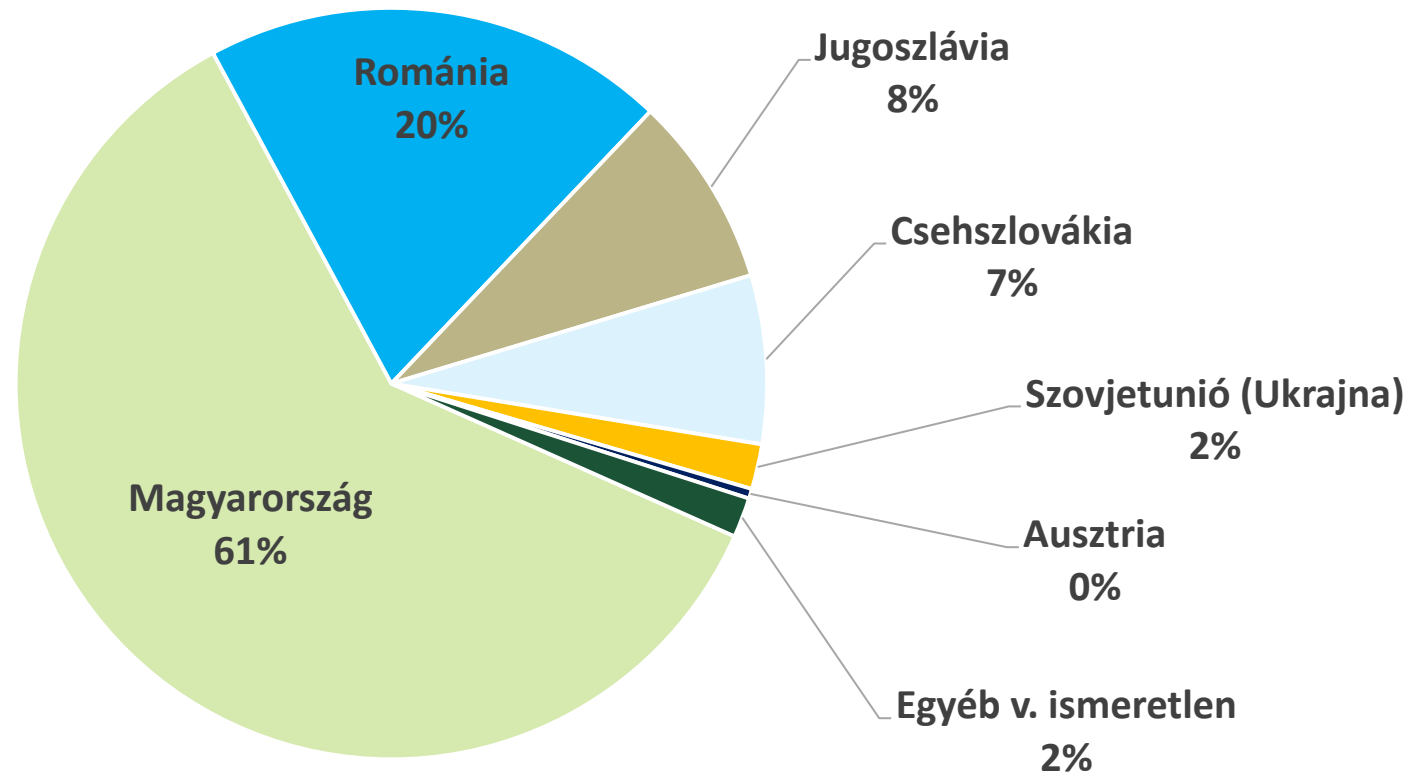
Születési év: 1890-1926 közé esik

A hallgatók 75%-a az Osztrák-Magyar Monarchiában látta meg a napvilágot

Átlagéletkor: 22 év

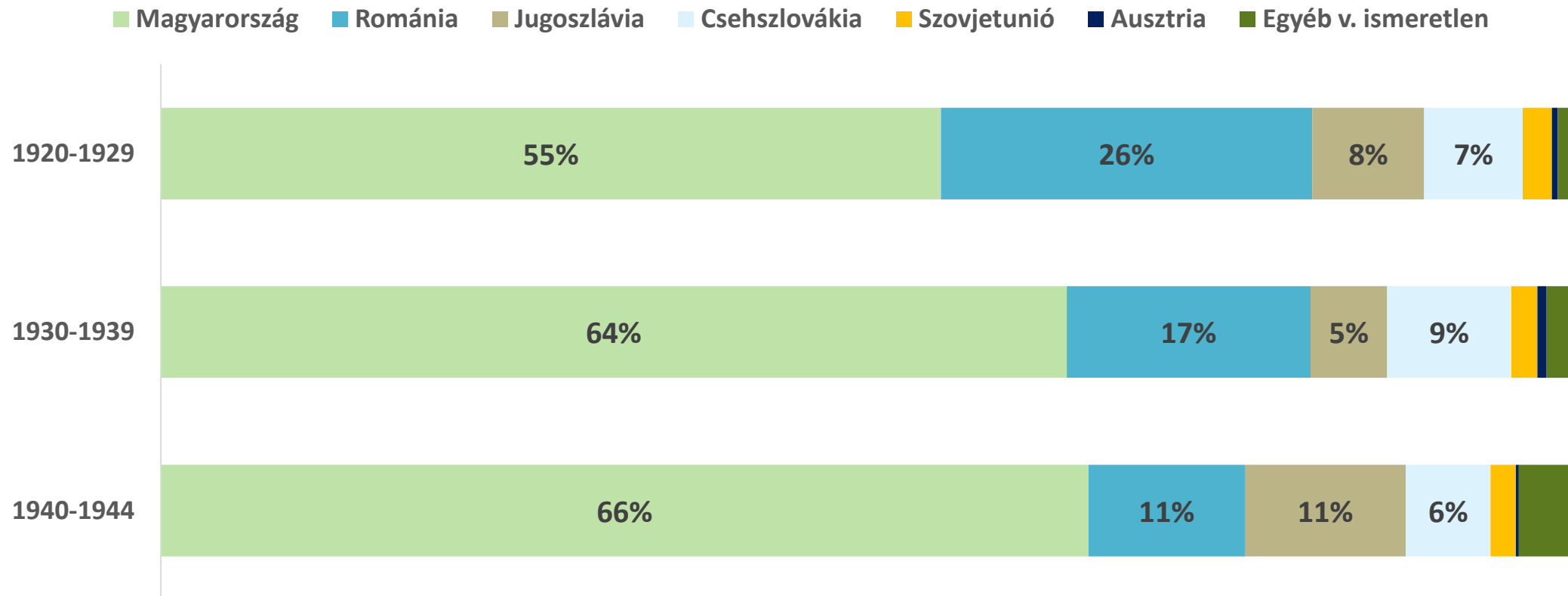
Születés helye (utódállamok szerint)

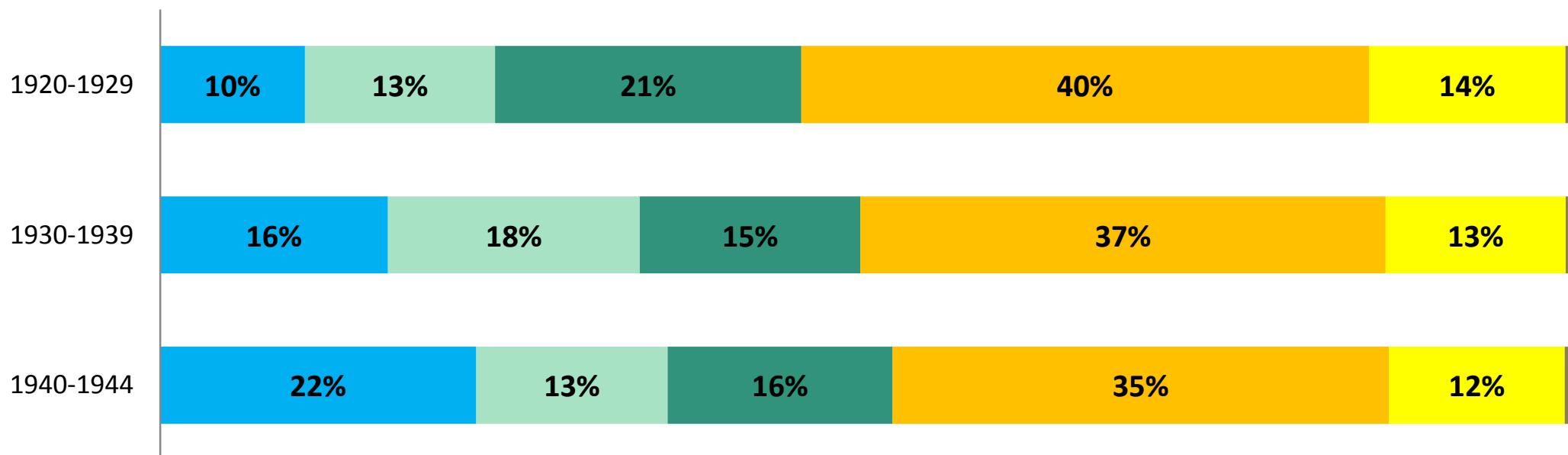
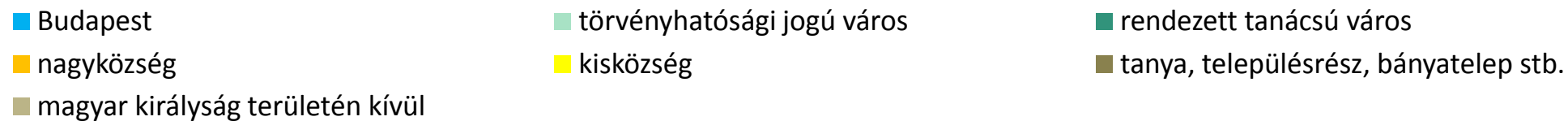

Születés helye (utódállamok szerint)

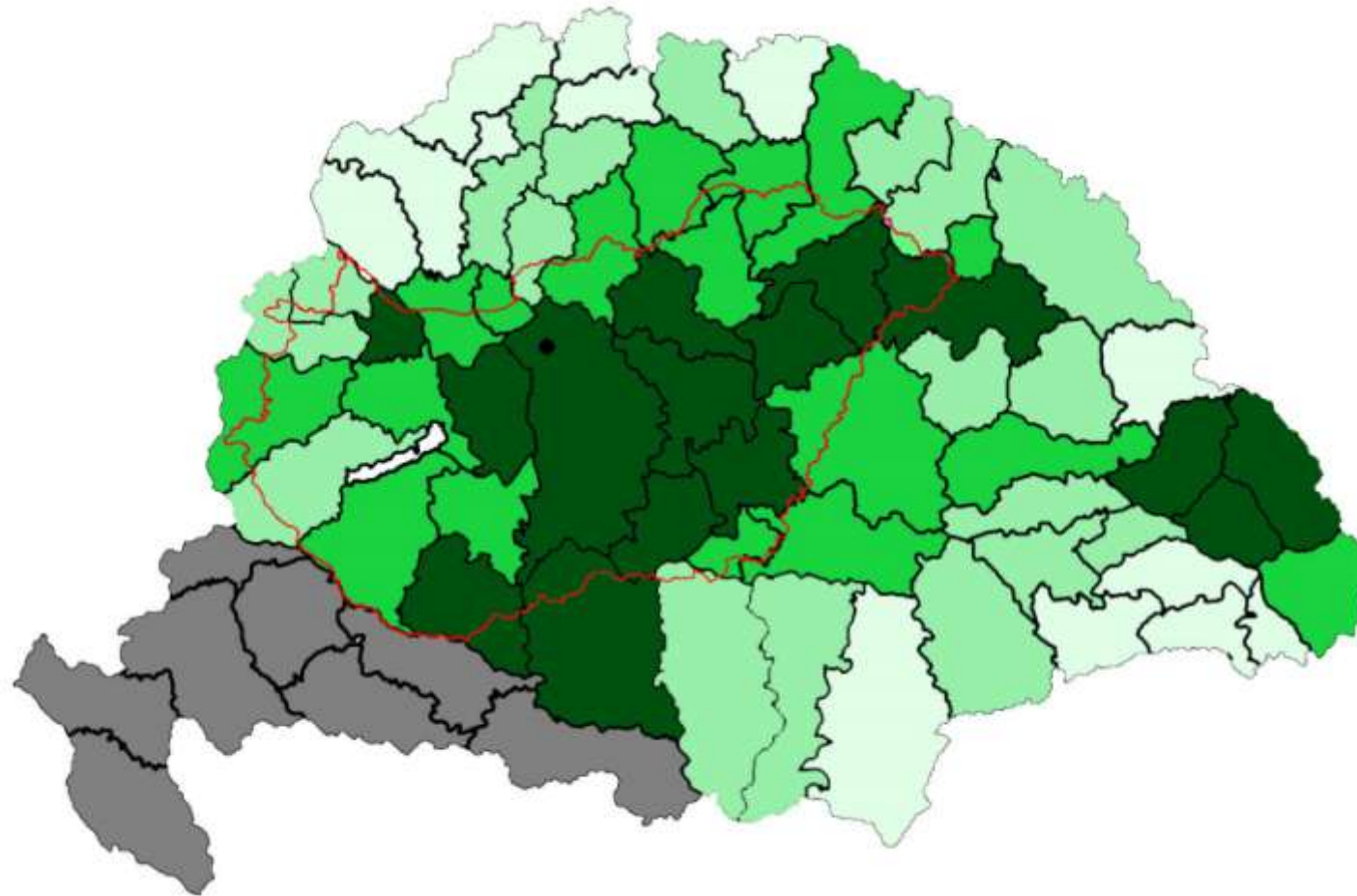

Születés helye településtípusonként (BP)

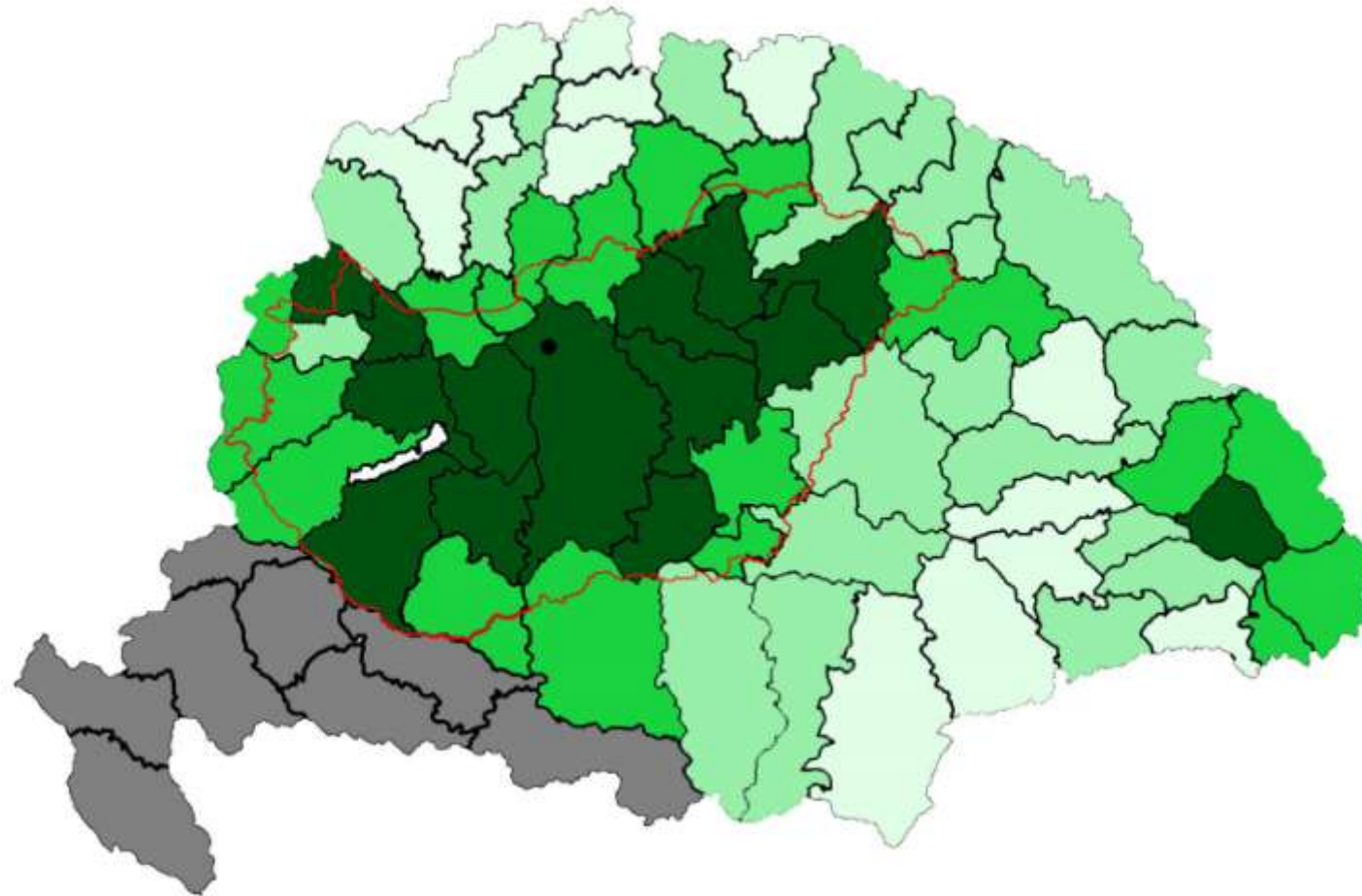
Hallgatók születés helye megyénként

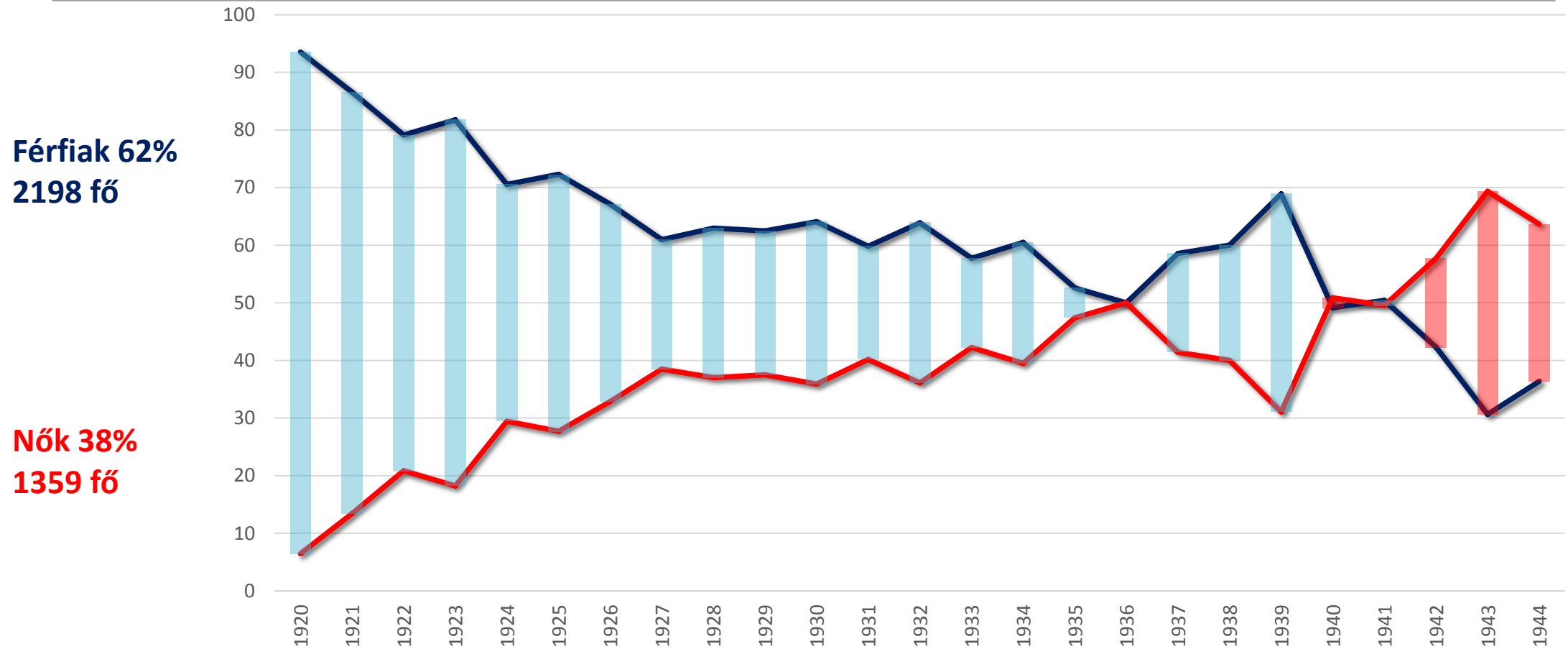

Magyar és német ajkú lakosság aránya (1910)

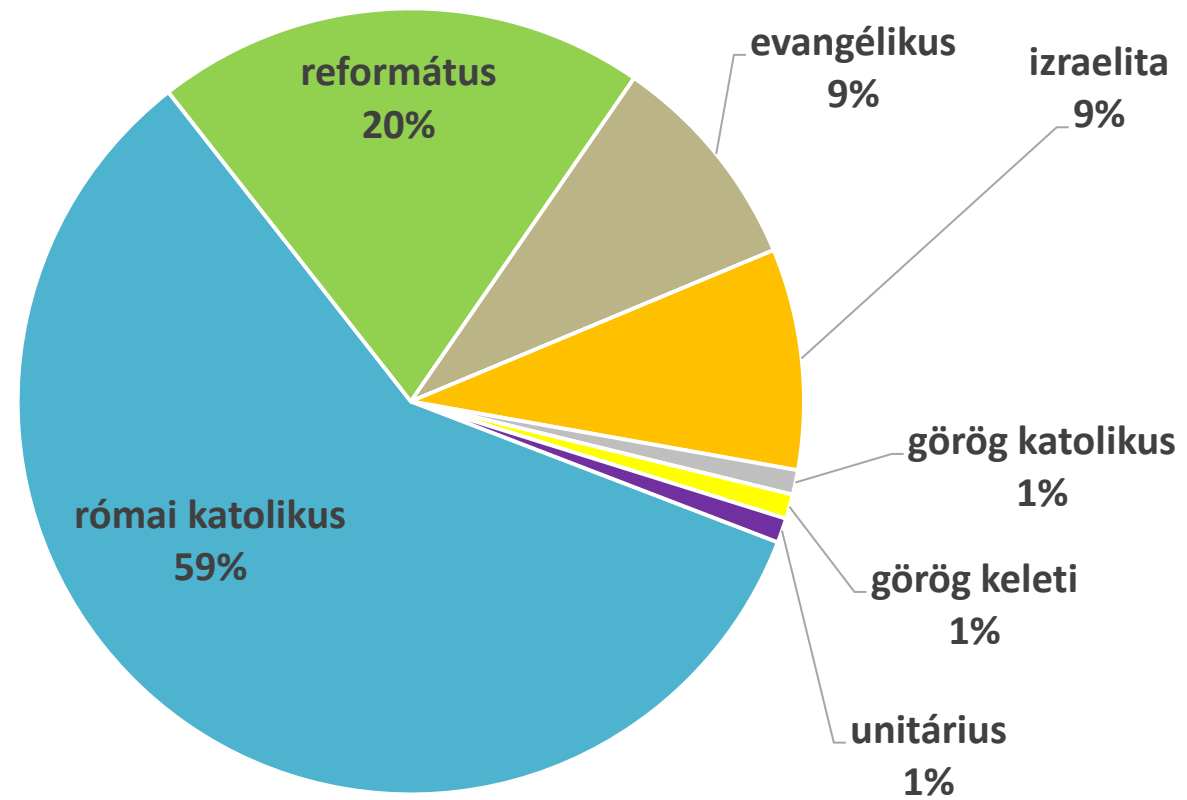

Nemek aránya a hallgatók között

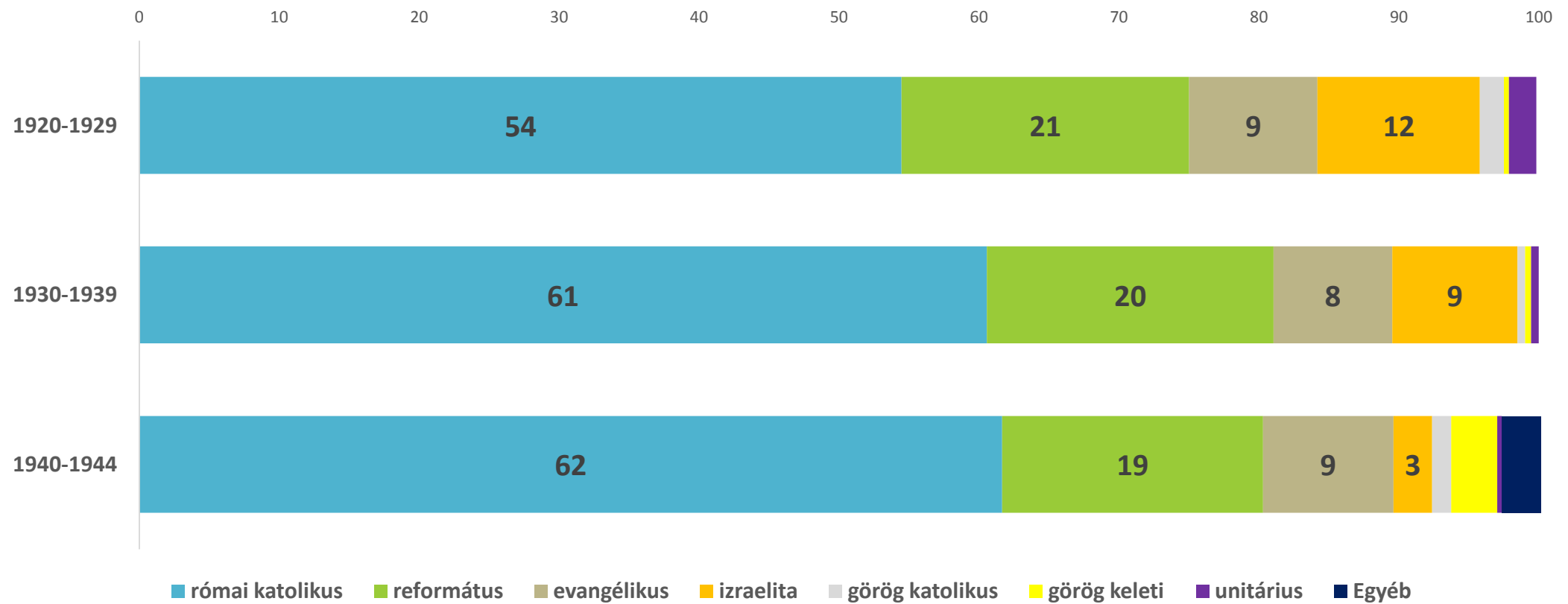

Felekezeti megoszlás

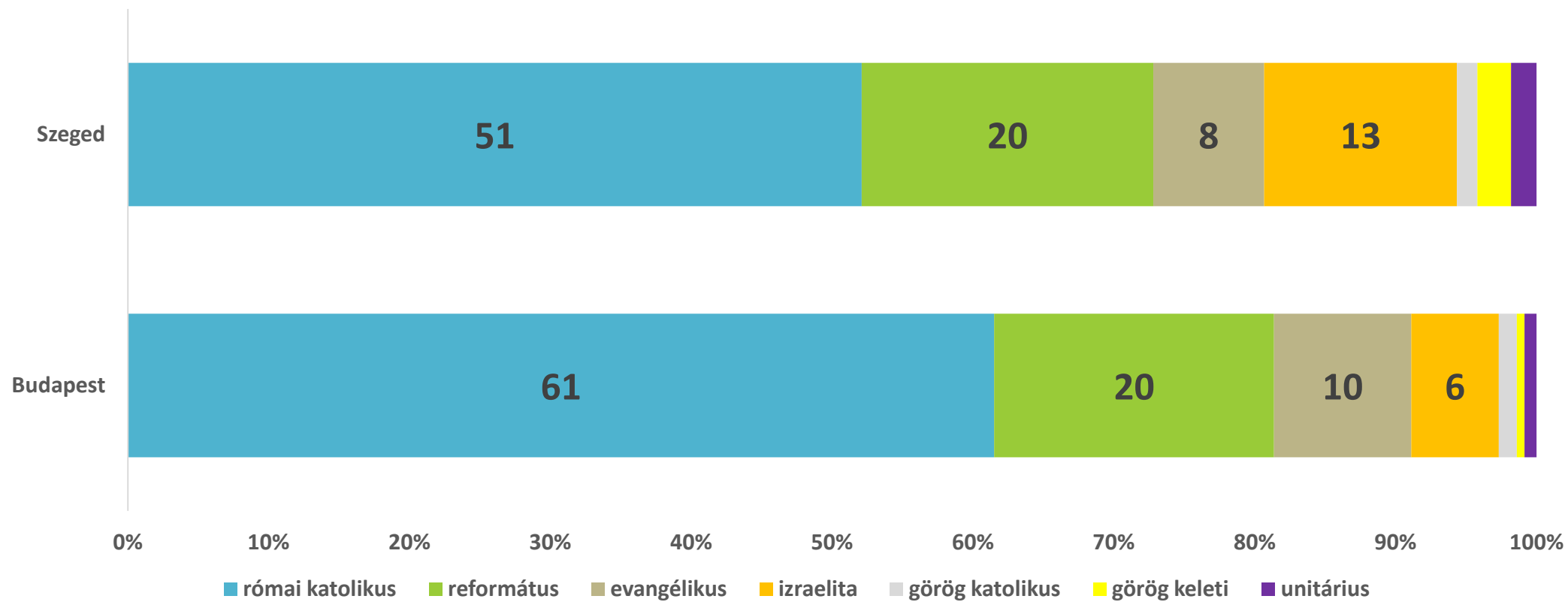

A hallgatók felekezeti megoszlásának változása

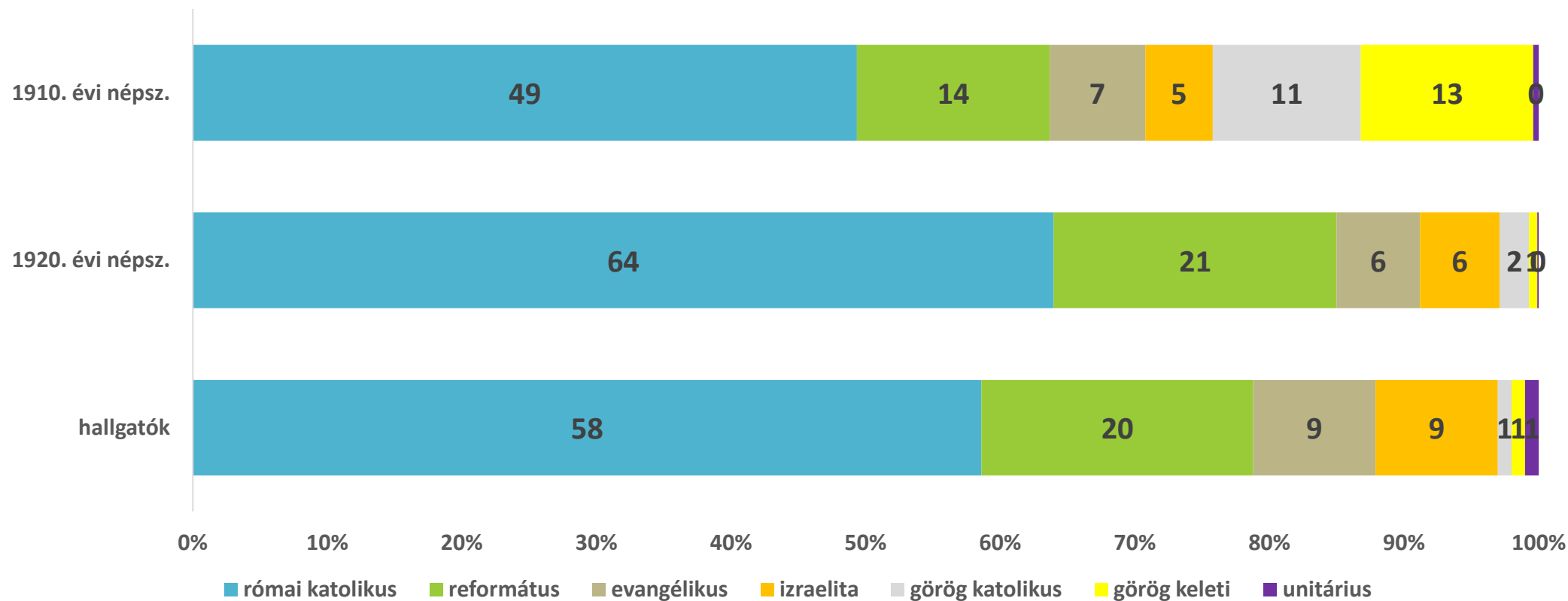

Felekezeti megoszlás

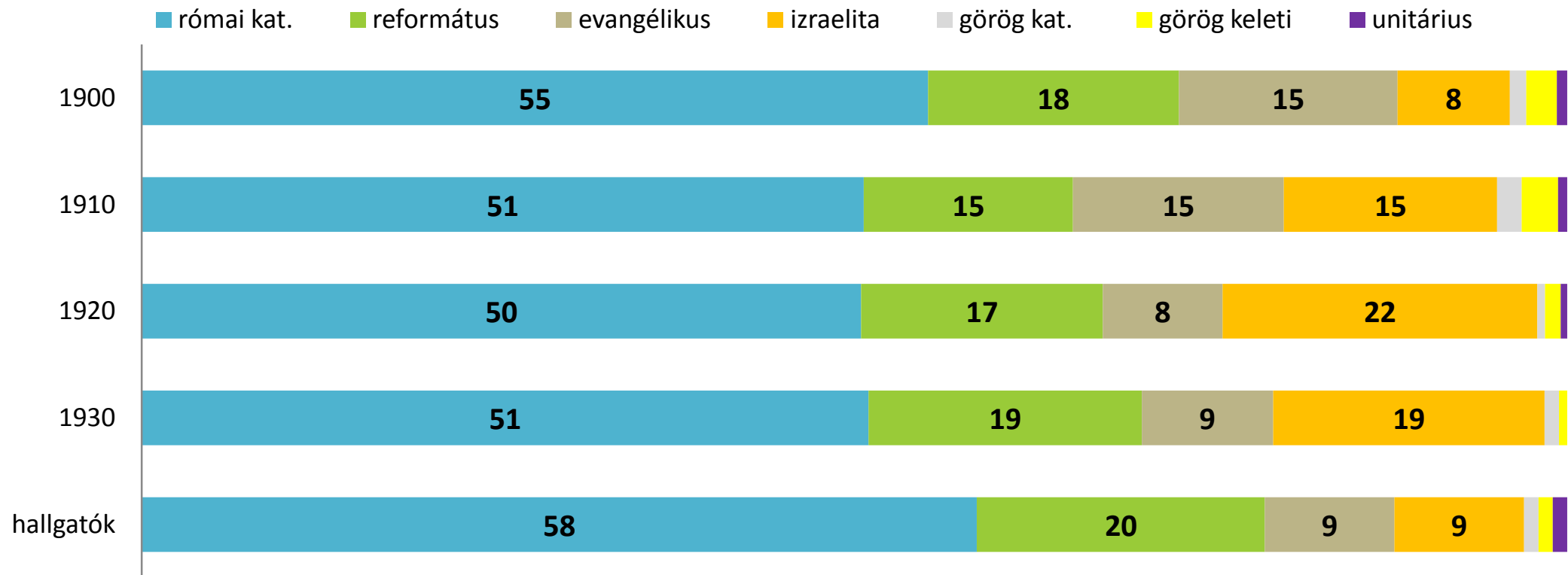

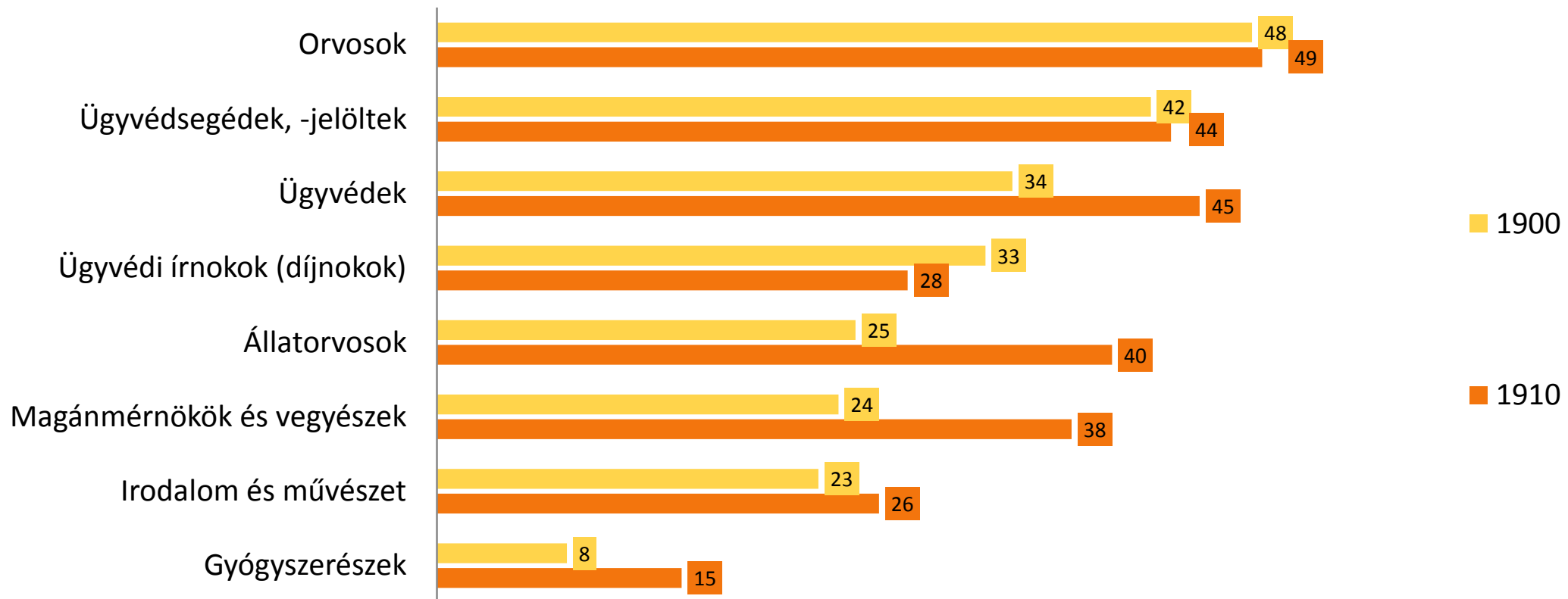
Felekezeti megoszlás

Gyógyszerészek felekezeti megoszlása a népszámlálások alapján

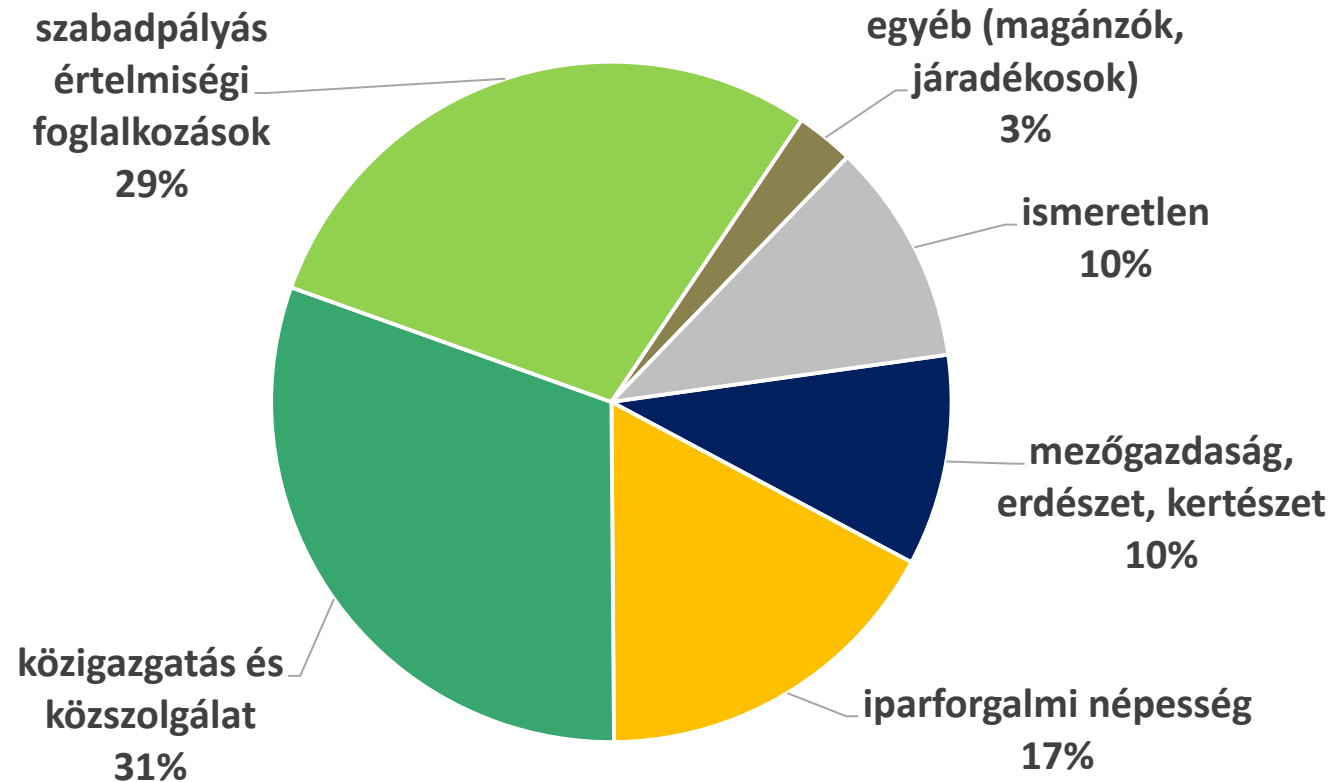

Izraeliták aránya egyes értelmiségi szakmákon belül (népszámlálások)

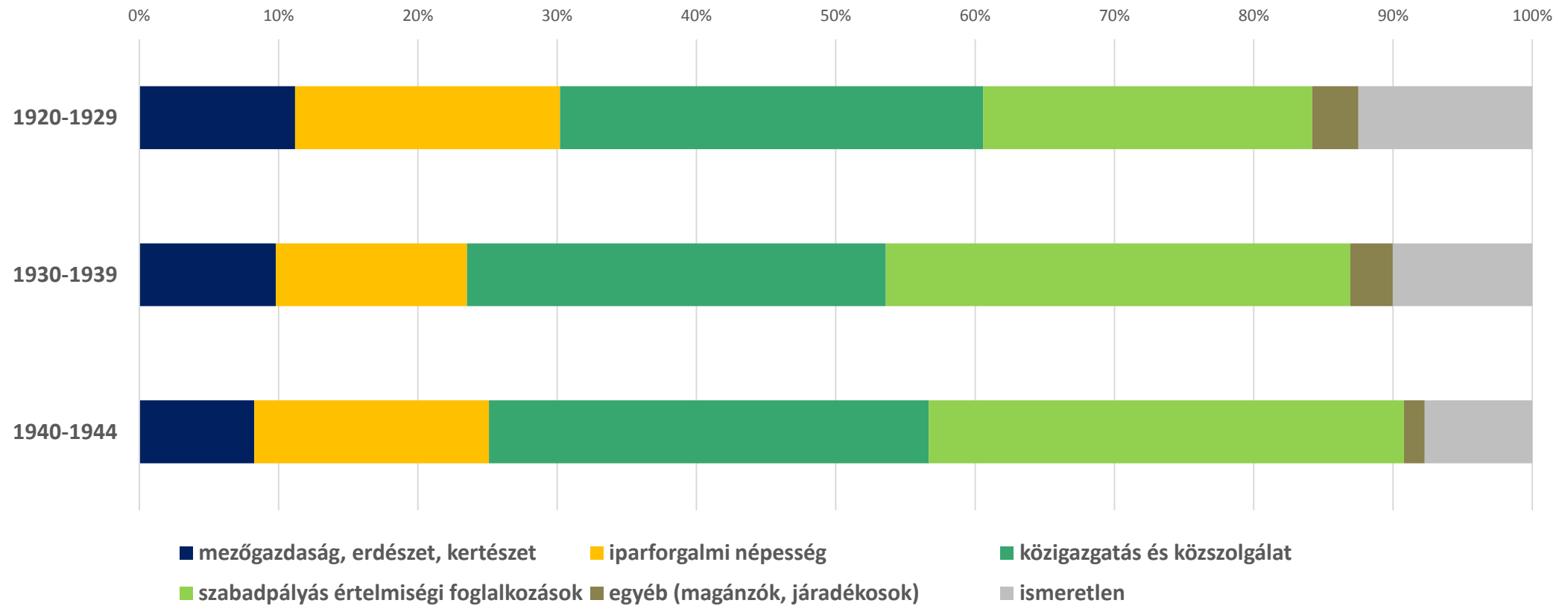

Társadalmi összetétel – ágazati besorolás

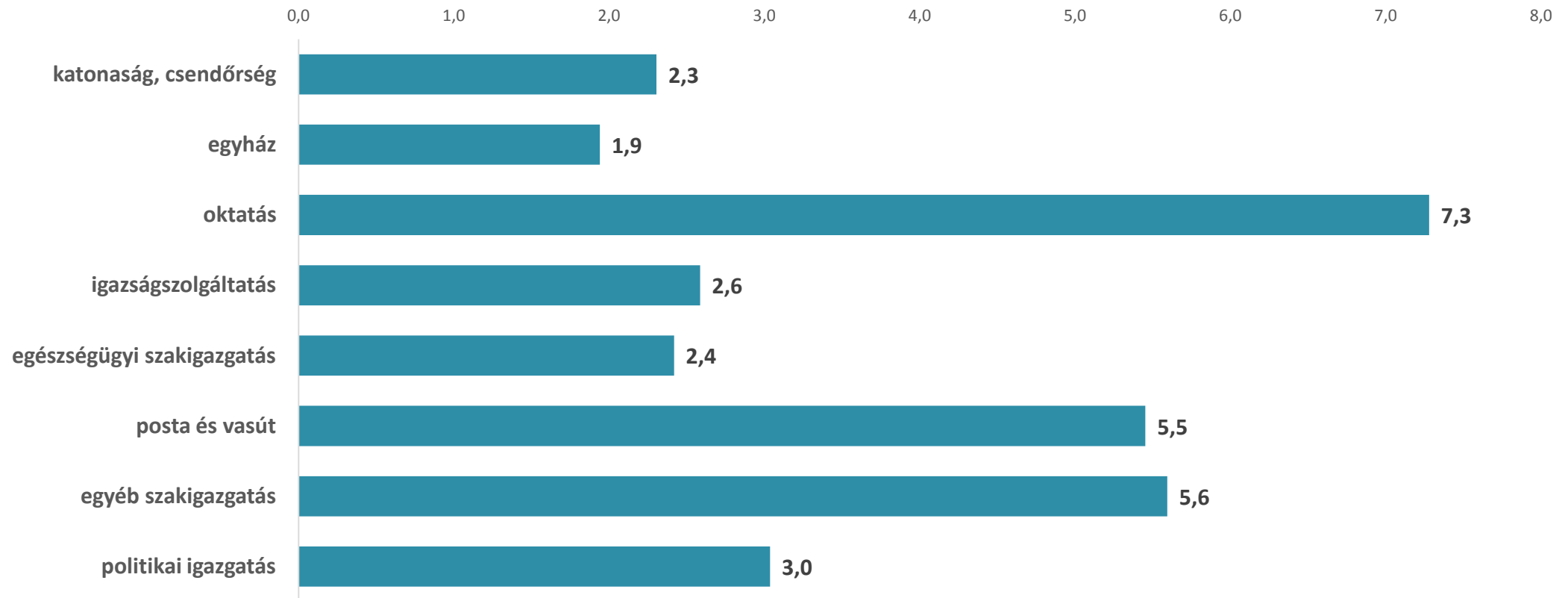

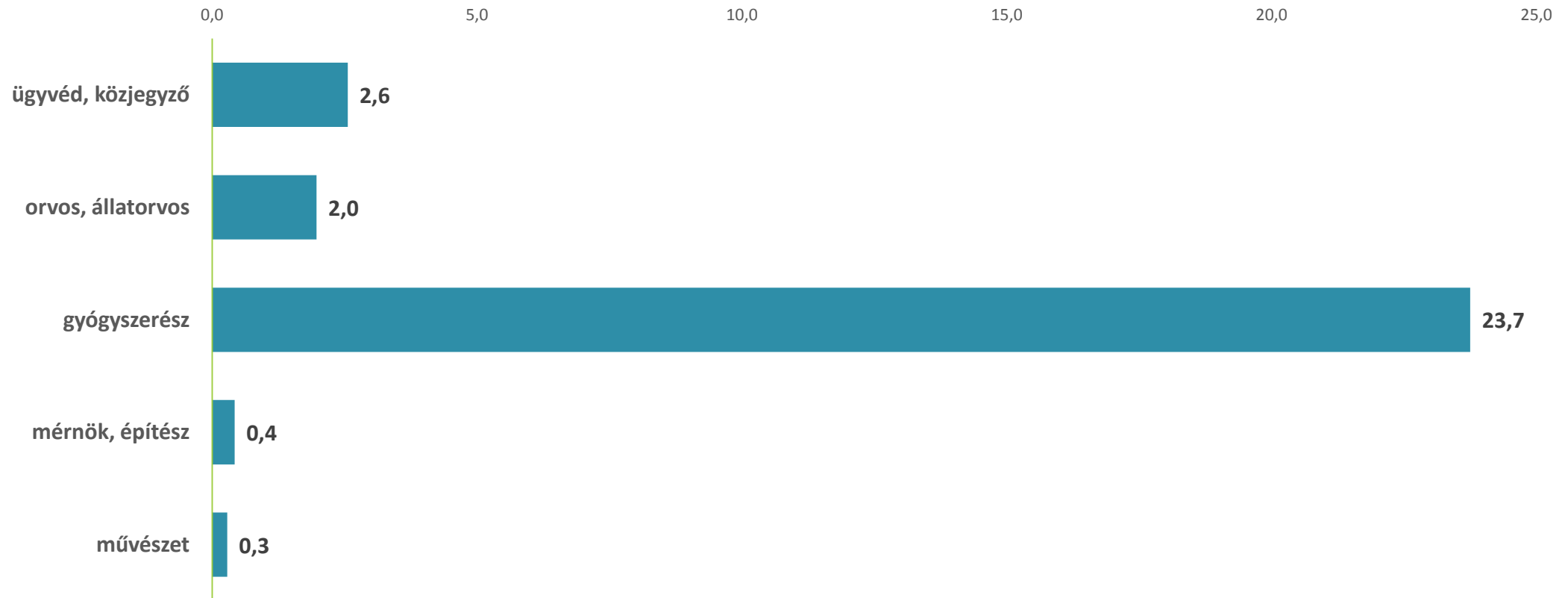
Társadalmi összetétel változása

Közigazgatás és közszolgálat

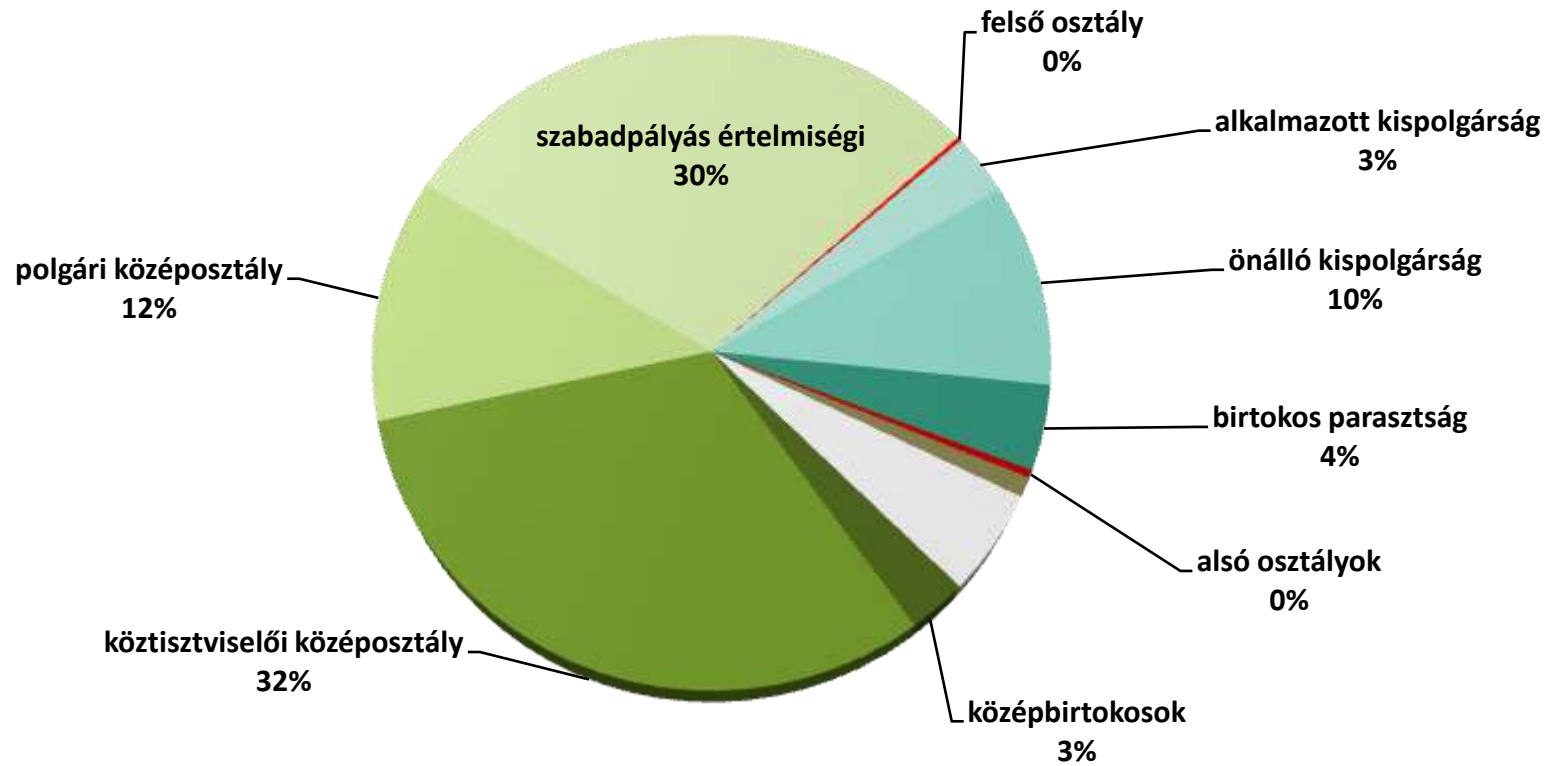

Szabadpályás értelmiségi foglalkozások

Apák kvázi-hierarchikus besorolása (BP)

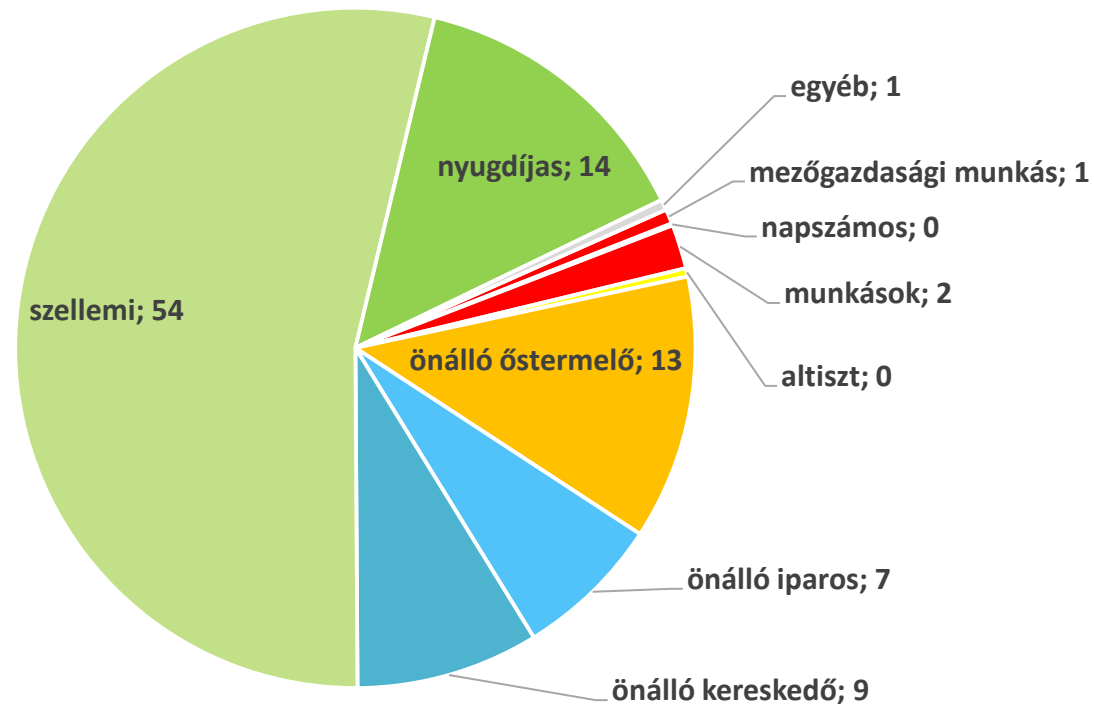

Gyógyszerészek mobilitása az 1930. évi népszámlálás alapján (Andorka R.)

Változás 1920 és 1944 között (BP)

	1920-1929	1930-1939	1940-1944
felső osztály	0%	0%	0%
középbirtokosok	4%	3%	1%
köztisztviselői középosztály	31%	32%	33%
polgári középosztály	12%	12%	13%
szabadpályás értelmiségi	25%	32%	36%
alkalmazott kispolgárság	3%	4%	3%
önálló kispolgárság	14%	7%	7%
birtokos parasztság	5%	4%	4%
alsó osztályok	0%	0%	1%
háztartásbeli, nyugdíjas	1%	1%	1%
nincs adat	7%	5%	2%

„Tipikus” csoportok

Patikát féltő családok – erős önrekrutáció

Köztisztviselők – befolyásosuk van arra, ki kapja a patikát

Feltörekvő kispolgárság: posta és vasúti alkalmazottak

Értelmiségi beágyazottság: oktatás és egyház

Erős szász hagyomány – magas az evangélikusok aránya

Zsidóság – távolmaradás az állami kötődésű piactól

Összefoglalás

Lassú forradalom: elnöiesedés

Tipikus rekrutációs bázis:

- Önrekrutáció 25-30%
- Köztisztviselői középosztály

Zárt csoport:

- Középosztályi és kispolgári egzisztenciák számára járható út

---

Köszönöm a figyelmet!

